

До Председателя на научното жури
за оценяване дисертационен труд
на докторант Вахан Ахаси Бохосян
кандидат за присъждане на образователната
и научна степен „доктор“ по докторска
програма „Финанси, парично обръщение, кредит и
застраховка“ (Финанси)

С т а н о в и щ е

от доц. д-р Ренета Маринова Димитрова, НБУ, за придобиване на научната степен
„доктор“ с кандидат Вахан Ахаси Бохосян

Относно: Дисертационен труд на тема „Повишаване стойността на
застрахователната компания чрез презастраховане като инструмент за
управление на капиталите“, с научен ръководител проф. д-р Стоян Проданов

Становището се представя съгласно Заповед № 50 от 23 януари 2023 г. на Ректора
на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

I.Общо представяне на дисертационния труд

Докторант Бохосян обявява като **обект** на дисертацията активите и капиталите на фирмата, в частност дългосрочни и дълготрайни такива, собствени капитали, застрахователния портфейл и най-вече дела на презастрахователите, както в активите, така и в пасивите. Управлението на капиталите е в основата на финансовите и инвестиционни решения на всеки един модерен мениджърски екип и предопределя техния успех в дългосрочен план. Що се отнася до **предмета** на научното изследване, това са начините за повишаване на стойността на застрахователната компания чрез подобряване на капиталовата структура, използвайки оптимални нива на презастраховане.

Главна теза на дисертационния труд, е че чрез оптимизиране на нивата на презастраховане и в повечето случаи при закупуване на допълнително презастраховане може да се постигне повишаване на стойността на застрахователната компания в резултат на понижаване на регулаторните капиталови изисквания за разполагаеми собствени средства и/или капиталови облекчения и намаляване нуждата от набиране на допълнителен акционерен капитал или подчинен дълг.

Дисертационният труд има класическа **структура**, състояща се от въведение, три глави, заключение и цитирани източници. Същият е разработен в обем от 173 стандартни страници. Той съдържа 36 фигури и таблици. Представен е пред научната общност в 4 публикации, от които две статии и два доклада. Тези публикации са напълно достатъчни за изпълнение на минималните национални изисквания за присъждане на ОНС „доктор“.

Докторант Бохосян е проучил значителен обем **научна литература**, списъкът на която включва 97 източника, от които 74 на английски език и 23 на български език.

Обемът литература показва задълбочената информираност на автора по изследваната от него тематика.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на тема с безспорна актуалност. Настоящите икономически процеси както в България, така и по света, налагат презастраховането като един от основните инструменти за трансфер на риск, който дава възможност на застрахователните компании не само да постигат по-добри финансови резултати, но и да бъдат конкурентни участници на застрахователния пазар.

Интересите на докторанта в тази област са концентрирани върху задълбочено и всеобхватно изследване на презастраховането като важен стратегически инструмент за управлението на активите и пасивите на застрахователното дружество. Дисертационният труд, представен за становище, се преценява като обхватно и задълбочено монографично изследване и разработване.

Авторът на дисертационния труд показва добри умения за боравене с научни понятия. Стилът е разбираем и с необходимата логическа последователност и обвързаност на изложението.

Авторефератът съответства на съдържанието на дисертационния труд и от прочитането му се добива представа за изпълненото от докторанта научно изследване.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Справката за приносите в дисертационния труд е обявена като състав на автореферата. Преценката ми за приносите е, че са съществени и представят научните и научно-приложните качества на дисертационния труд. По-съществените от тях са:

Първо. Теоретичен принос на докторанта е направения сравнителен анализ на собствения капитал с допълнителни подчинени хибридни дългове и презастраховане по редица показатели като цена, риск трансфер, риск на контрагента, ликвидност, въздействие върху разполагаемия капитал и регулаторните капиталови изисквания, влияещи върху капиталовата структура, възможността за икономически ръст, изглаждането и стабилизирането на финансовия резултат спрямо отделните отчетни периоди, което е и сред основните предназначения и цели на презастраховането.

Второ. Принос с научно-приложно естество е идентифицирането на възможните приложими аспекти на ползите от презастраховането за капиталовата адекватност и финансовото състояние на застрахователните дружества.

Трето. Принос с приложно естество е направения от докторант Бохосян проект на оптимална презастрахователна програма, която включва модели за оценяване на презастрахователни продукти и процес на оптимизиране на презастрахователната стойност за повишаване на стойността на застрахователната компания с определяне на съответните етапи.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Съществени критични бележки към дисертационния труд нямам. Мога да посоча някои недостатъци, които са присъщи за трудовете на повечето докторанти като това, че обекта, предмета, изследователската теза биха могли да бъдат по-синтезирани и ясно формулирани. Бих желала докторант Бохосян да представи своето виждане за това, кой или кои презастрахователни продукти са най-подходящи за застрахователните компании в нашата страна?

V.Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

На основата на всичко гореизложено може да бъде направен извода, че докторант **Вахан Бохосян** притежава много добра теоретична и практическа подготовка по темата на дисертацията, показва умение да идентифицира важни проблеми на методологическо и практико-приложно ниво и да провежда самостоятелно научно изследване. Като член на научното жури ще гласувам с убеденост за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на **докторант Вахан Ахаси Бохосян**.

20.02.2023 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Ренета Димитрова